

Landsbygds- och
infrastrukturdepartementet
li.remissvar@regeringskansliet.se

Begäran om yttrande över remiss av Skogsstyrelsens rapport 2025/14: Analys av markavståenden för naturvårdsändamål enligt jordförvärvslagen m.m., LI2026/00492, svar senast 22 juni 2026

Sammanfattning

Länsstyrelsen Västernorrland yttrar sig över analysen om markavståenden för naturvårdsändamål enligt jordförvärvslagen.

Länsstyrelsen Västernorrland ställer sig positiv till Jordbruksverkets och Skogsstyrelsens andra förslag. Utredningens förslag om att avskaffa juridiska personers möjlighet att förvärva lantbruksegendom vid avsättningar för naturvård till staten ligger i linje med jordförvärvslagens syfte att främja sysselsättning och bosättning i glesbygd och bevara balansen i markägandet mellan fysiska och juridiska personer

Länsstyrelsen Västernorrland ser samtidigt att de rådande bestämmelserna vad avser juridiska personers möjlighet att förvärva mark från fysisk person och dödsbo givet att markavståenden gjorts till staten för naturvård har stor betydelse för juridiska personers intresse att avstå mark till staten för naturvårdsändamål.

Vidare ställer sig Länsstyrelsen Västernorrland sig positiv till att det i båda förslagen föreslås att möjligheten för juridiska personer att köpa privatägd mark genom framtida löften om kompensationsmark tas bort. Detta är svårt att bedöma rättssäkert i prövningsprocessen och även svårt att kontrollera eller följa upp i efterhand.

Förslag om ändrade regler för hur juridiska personer kan köpa privatägd mark

Länsstyrelsen Västernorrland tillstyrker utredningens andra förslag.

Ett bibehållande av juridiska personers möjlighet till kompensationsförvärv enligt det första förslaget riskerar att få större påverkan på fastighetsmarknaden samt på det allmänna intresset av att bevara ägarbalansen än ett avskaffande av denna bestämmelse har på möjligheten till framtida markavsättningar för naturvårdsändamål. Avståenden för naturvård var möjlig innan lagändringen 2005. Utredningen anser även att kompensationsmöjligheten inte är avgörande för möjligheten till bildande av områdesskydd.

Utredningen påpekar att de avståenden som skett under perioden 2015–2024 har påverkat fastighetsmarknaden i stor utsträckning i landet. Enskilda personer kan därmed få svårt att konkurrera med kapitalstarka juridiska personer på fastighetsmarknaden vid kommande avsättningar till naturvården om juridiska personers möjlighet till kompensationsförvärv kvarstår. Ett ökat bolagsägande har i förarbetena till jordförvärvslagen ansetts innebära att mark undandras från fastighetsmarknaden på ett otillfredsställande sätt och till risk för sådana prisökningar att jord- och skogsbrukare normalt inte har möjlighet att förvärva den lantbruksegendom de behöver för sin sysselsättning, prop. 2004/05:53 sid 26. Något som även påverkar möjligheten till sysselsättning och bosättning på landsbygden och därmed en levande landsbygd. Länsstyrelsen Västernorrland ser därmed att juridiska personers fortsatta möjlighet till kompensation av förvärv vid avståenden för naturvård riskerar därmed en urholkning av jordförvärvslagstiftningen.

Länsstyrelsen Västernorrland instämmer med utredningens analys att bestämmelserna i 6 § första stycket 2b jordförvärvslagen har en positiv effekt för bildande av områdesskydd. För ett län som Västernorrland där stora privata bolag äger större andel av den produktiva skogsmarken än i andra län blir detta extra tydligt. Länsstyrelsen har under åren, främst genom markbytespaketet mellan Sveaskog och särskilt SCA skog, kunnat bilda många naturreservat. I våra diskussioner med bolagen om ytterligare avsättningar till naturvård finns det allt som oftast med i diskussionen att bolagen önskar ersättningsmark vid ett avstående av mark. Länsstyrelsen och bolagen i länet har en aktiv dialog om avsättningar och det finns ett relativt stort antal områden i länet som är undantagna från

skogsbruk i avvaktan på ersättning från staten och några nya avsättningar är inte aktuella innan områden som avvaktar ersättning har blivit lösta. Vi ser också att bolagen arbetar med att minska sina frivilliga avsättningar till miniminivån vad certifieringen kräver genom bland annat avsättning till formellt skydd. Om möjligheten till att köpa ersättningsmark försvinner blir det en inlåsnings effekt för bolagen.

Efter 2005 har ändringar gjorts i ersättningsbestämmelser vid intrång som skapat ytterligare incitament för avståenden av mark till staten för formella områdesskydd. Juridiska personer blir därmed dubbelt kompenserade för sina avståenden till staten, vilket skapar nackdelar för fysiska personer på fastighetsmarknaden.

Att jordförvärvslagets syften av att främja sysselsättning och bosättning i glesbygd och bevara balansen i markägandet mellan fysiska och juridiska personer upprätthålls är vidare av stor vikt ur ett regionalt utvecklingsperspektiv, då ett ökat bolagsäggande tenderar att leda till sådana prisökningar att jord- och skogsbrukare normalt inte har möjlighet att förvärva den lantbruksegendom de behöver för sin sysselsättning (prop 2004/05:53 s. 26). Länsstyrelsen Västernorrland ser därför positivt på utredningens andra förslag.

Länsstyrelsen Västernorrland ställer sig även positivt till att båda förslagen innebär att möjligheten för juridiska personer att förvärva privatägd mark genom framtida löften om kompensationsmark tas bort i sin helhet. En sådan ordning bedöms problematisk eftersom den är svår att pröva på ett rättssäkert och transparent sätt. Den är dessutom svår att kontrollera, följa upp och säkerställa efterlevnad av i efterhand, vilket riskerar att underminera förutsägbarheten i processen.

De som medverkat i beslutet

Beslut i detta yttrande har fattats av länsråd Daniel Gustafsson med handläggare Tyra Fälldin som föredragande.

Denna handling har godkänts digitalt och saknar därför namnunderskrift.

Kontaktuppgifter till Länsstyrelsen

Kontakta oss via e-post vasternorrland@lansstyrelsen.se, postadress Länsstyrelsen Västernorrland, 871 86 Härnösand, eller ring vår växel 0611-34 90 00.

Vår webbadress är lansstyrelsen.se/vasternorrland.

Du kan läsa om hur Länsstyrelsen behandlar personuppgifter på
Länsstyrelsens webbplats:

www.lansstyrelsen.se/vasternorrland/personuppgifter